

COLEGIUL TEHNIC „IOAN C. ȘTEFĂNESCU” IAȘI

GEOGRAFIE

SUPORT DE CURS PENTRU CLASA A X-A

SEMESTRUL II

PROFESOR,

VALERICA BEATRICE NICA

2020

GEOGRAFIA ECONOMICĂ

1. Resursele naturale (pag. 52, manual)

Resursele reprezintă orice formă naturală de materie și energie necesară oamenilor. Resursele naturale se clasifică după mai multe criterii, precum clasificarea după învelișul geografic:

*resurse atmosferice și extraatmosferice: oxigen, azot, dioxid de carbon, hidrogen, heliu, energia eoliană, energia solară etc.

*resurse ale litosferei (resurse din scoarța terestră):

-resurse energetice: petrol, gaze naturale, cărbuni, zăcămintele geotermale, etc.

-resurse de minereuri feroase: minereu de fier, mangan, crom, nichel etc

-resurse de minereuri neferoase: cupru, plumb, zinc, aur, argint, aluminiu, etc.

-substanțe chimice nemetalifere: sare, sulf, potasiu, etc.

-rocile de construcție: marmură, granit, bazalt, calcar, nisip, argilă, etc.

*resurse ale hidrosferei:

-apele Oceanului Planetar: forța mareelor (resursă energetică), săruri minerale (clorura de sodiu, magneziu, săruri de potasiu, brom, etc), apă potabilă rezultată din desalinizarea apei marine, etc

-apele continentale: apa –resursă pentru viață, apa –resursă pentru agricultură, apa –resursă pentru industrie (apele curgătoare prezintă potențial hidroenergetic).

*resurse ale biosferei:

-păduri: păduri de conifere (taiga), păduri de foioase, păduri ecuatoriale, etc.

-pășuni și fânețe naturale (baza pentru creșterea animalelor)

-fauna: pescuit, vânat

*resurse pedologice:

-soluri fertile: molisoluri (tip cernoziom), argiluvisoluri, etc. (baza pentru cultura plantelor)

*****Fișa de lucru nr.1*****

1.Exemplificați modalități de utilizare a oxigenului, azotului, energiei solare. Utilizați informații din manual pag. 52.

2.Menționați cinci state de pe Glob care au resurse de petrol precizând denumirea câmpului petrolier . (Harta „Zăcămintele de petrol”, manual pag.56 și Harta politică a lumii, manual pag. 8-9).

Ex: Statele Unite ale Americii --- câmpuri petroliere: California, Texas, Louisiana, Middle Continent, Apalachi

3.Enumerați bazinele carbonifere din Rusia, SUA, China, Germania, Canada. (Harta „Cărbunii”, manual pag.57 și Harta politică a lumii, manual pag. 8-9).

4.Precizați câte cinci state care:

-extrag clorură de sodiu (sare) din apa mării (manual, pag 63)

-folosesc apă potabilă rezultată din apa mării (manual, pag 63)

Observați poziția geografică a acestora utilizând harta politică a lumii din manual pag. 8-9.

5.Menționați zece fluvii care dispun de forță suficientă pentru a susține hidrocentrale cu putere instalată mare. (manual pag 64).

6.Prezentați:

a)trei moduri de utilizare a pădurilor de conifere (manual, pag 66)

b)patru regiuni de pe glob unde pajiștile ocupă suprafețe importante (manual, pag 66)

c)cinci modalități de utilizare a algelor marine (manual, pag 67)

2.Activități economice (pag. 68, manual)

Activitățile economice cuprind:

A. Agricultura = sectorul primar economic

B. Industria = sectorul secundar economic

C. Serviciile = sectorul terțiar economic

Aceste activități sunt grupate în funcție de apariția și dezvoltarea lor: agricultura fiind prima ocupație a omului, industria , a doua, iar serviciile, care includ, de exemplu: comerțul, transporturile sau turismul sunt considerate ca fiind a treia activitate (sectorul terțiar).

A.Agricultura (pag. 68, manual)

Agricultura are două mari ramuri:

- cultura plantelor
- creșterea animalelor.

Resursele naturale care stau la baza practicării agriculturii sunt:

- solurile fertile care permit practicarea culturii plantelor
- pășunile și fânețele naturale necesare creșterii animalelor

A.1.Cultura plantelor include:

- cultura cerealelor (grâu, porumb, orez, ovăz, secară, etc.)
- cultura plantelor tehnice (floarea soarelui, in, cânepă, sfecla de zahăr, etc.)
- cultura cartofului, legumelor și leguminoaselor pentru boabe (mazăre,fasolea, ardei, etc)
- cultura viței de vie
- cultura pomilor fructiferi, etc.

A.2. Creșterea animalelor cuprinde:

- creșterea bovinelor
- creșterea ovinelor
- creșterea caprinelor
- creșterea albinelor (apicultura)
- creșterea peștelui (piscicultura), etc.

Produsele agricole sunt materia primă pentru unele activitățile industriale: ind. alimentară (precum: ind. morăritului și a panificației, ind. cărnii, ind. conservelor, ind. uleiului, etc.), pentru ramuri ale ind. chimică: ind. textilă, ind. medicamentelor, etc.

Agricultura se află la baza apariției primilor civilizații înfloritoare , cum este cea din Egipt, de exemplu. Odată cu acestea au apărut și primele așezări stabile, concomitent cu prima creștere importantă a populației din istorie.

În timp agricultura s-a deosebit a fi:

-Agricultura de subsidență care asigură necesarul de hrană a familiei, cel mult al comunității locale, realizată cu tehnici de lucru rudimentare, nemecanizată, mult dependentă de condițiile naturale.

-Agricultura comercială (economică sau tip fermă) inițiată odată cu utilizarea irigațiilor, când obținerea unui surplus de produse a permis comercializarea. Agricultura economică se caracterizează prin utilizarea tehnicilor de lucru moderne.

În prezent se deosebesc mai multe tipuri teritoriale agricole:

După modul de practicare există:

-agricultură extensivă

-agricultură intensivă.

După caracterul proprietății este:

-agricultură privată,

-agricultură cooperatistă,

-agricultură de stat.

*****Fișa de lucru nr.2*****

1.Pentru tipurile de agricultură privată și agricultură cooperatistă precizați câte o caracteristică și o regiune geografică sau un stat unde se practică (manual, pag. 72)

2.Precizați primele patru state mari producătoare de cereale: grâu, orez, porumb. Utilizați manualul pag. 70.

3.Menționați primele două state mari crescătoare de: (manual, pag. 71)

a)bovine

b)ovine

c)porcine

4.Enumerați culturile specifice principalelor regiuni agricole de pe Glob. Utilizați informații din manual pag. 74.

Ex: Regiunea tropicală umedă: arborii de cacao,arborii de cafea, bananierii, palmierii de ulei, de cocos, orezul, bumbacul, trestia de zahăr, etc.

5.Utilizând informațiile din manual pag. 74, enumerați primele trei state mari producătoare de:

a)trestie de zahăr

b)cauciuc natural

c)cafea

d)struguri

B. Industria (pag. 77, manual)

Activitățile industriale se împart în două mari categorii:

- industria extractivă
- industria prelucrătoare.

Industria a devenit un sector economic important în secolele XVIII-XIX, când a avut loc revoluția industrială datorită evoluției științei și tehnicii.

Folosirea cărbunelui în locul lemnului și a apei, a permis dezvoltarea industriei extractive, a industriei energetice care au atras concentrări ale ramurilor industriale, precum industria siderurgică, industria textilă, industria constructoare de mașini, etc. luând naștere regiuni industriale. Astfel s-au creat locuri de muncă, s-au dezvoltat orașe și s-a produs o creștere accelerată a populației numită explozie demografică concomitent cu o creștere a numărului de orașe, proces numit explozie urbană.

Dintre ramurile industriale amintim:

Industria energetică (materie primă: cărbuni, petrol, gaze naturale, hidroenergie, energie eoliană, energie solară, etc.)

Industria siderurgică (materie primă: fier, mangan, nichel, etc.)

Industria metalurgică (materie primă: cupru, plumb, zinc, aur, argint, etc.)

Industria electronică și electrotehnică (materie primă rezultată din prelucrarea resurselor în alte industrii)

Industria construcțiilor de mașini (materie primă rezultată din prelucrarea resurselor în alte industrii)

Industria chimică (materie primă: săruri, petrol, materie primă rezultată din prelucrarea resurselor în alte industrii)

Industria textilă (materie primă provenită din activitățile agricole și din prelucrarea resurselor în alte industrii)

Industria alimentară (materie primă provenită din activitățile agricole)

B.1. Industria energiei electrice este cea mai importantă deoarece nu se poate desfășura nici o activitate economică fără aceasta.

Tipuri de centrale.

Cele mai răspândite pe glob sunt *termocentrale* care utilizează combustibili minerali fosili: cărbuni, petrol, gaze naturale.

Hidrocentralele folosesc puterea apelor curgătoare (hidroenergia). Acestea împreună cu *atomocentralele* au început să înlocuiască termocentralele.

Centralele geotermale utilizează căldura apelor fierbinți din scoarța terestră (ape geotermale).

Centralele mareomotrice folosesc energia mareelor, amplasate în regiuni litorale în care valul de flux atinge 5m înălțime.

Centralele solare utilizează cea mai importantă sursă inepuizabilă de energie: radiația solară, iar *centralele eoliene* folosesc energia vântului.

B.2.Regionile industriale prezintă o mare diversitate pe Glob.

Cea mai cunoscută regiune industrială la nivel mondial este în Germania, numită *regiunea industrială Ruhr*.

Deși există o mare diversitate a regiunilor industriale, acestea pot fi totuși grupate în:

- a)regiuni industriale bazate pe tradiția meșteșugărească
- b)regiuni industriale formate pe baza resurselor energetice și de minereuri
- c)regiuni industriale de tip urban și portuar
- d)regiuni industriale mixte

Regiunea industrială *Ruhr* este o *regiune industrială mixtă*.

*****Fișa de lucru nr.3*****

1.Cunoscând faptul că un indicator important al nivelului de dezvoltare al unui stat este consumul de energie electrică, precizați cinci state cu o producție mare de energie electrică și cinci state cu o producție redusă de energie electrică (manual, pag. 78). Localizați-le apoi pe harta politică a lumii (manual, pag. 8-9)

2.Menționați trei state care obțin energie electrică din: (manual, pag.79-80)

a)termocentrale

b)hidrocentrale

c)atomocentrale

d)centrale geotermale

e)centrale mareomotrice

f)centrale solare

g)centrale eoliene

3. Precizați cinci regiuni industriale mixte (manual, pag. 82).

4.Prezentați regiunea industrială Ruhr, având în vedere:

a. Localizarea

b. Vârsta

c. Factorii genetici

d. Profilul în timp

e. Căi de comunicație

f. Patru ramuri industriale importante

Utilizați informațiile din manual de la pag. 84-85.

C.Serviciile

În sectorul economic terțiar – serviciile sunt incluse activitățile care nu se concretizează într-un produs material, precum de exemplu din industrie se obțin mașini, oțel, aluminiu, etc.

În domeniul serviciilor intră: transporturile, comerțul, turismul, educația, ocrotirea sănătății, etc.

C.1.Căile de comunicație și transporturile include atât deplasarea persoanelor, a mărfurilor, cât și a informației.

Transporturile se realizează prin diferite mijloace: feroviare, rutiere, navale, aeriene sau prin cabluri, linii de înaltă tensiune, etc.

Căile de comunicație se diferențiază după mediul natural în care sunt amplasate:

- a)transporturi feroviare
- b)transporturi rutiere
- c)transporturi maritime
- e)transporturi fluviale și lacustre
- f)transporturi aeriene

*****Fișa de lucru nr.4*****

1. Notați trei caracteristici principale ale sistemului modern de transport (manual, pag. 87)

2. Precizați magistrala feroviară transcontinentală din America de Nord și notați informațiile despre Transsiberian . Utilizați manualul , pag. 88-89.

3. Enumerați două state în care s-au dezvoltat trenuri de mare viteză (TGV). Utilizați manualul , pag. 89.

4. Menționați:

a) regiunile de pe glob în care șoselele (transporturile rutiere) urcă la mari înălțimi. Utilizați manualul , pag. 89.

b) două magistrale rutiere de mari dimensiuni. Utilizați manualul , pag. 90.

c) două regiuni de pe glob în care autostrăzile sunt bine reprezentate. Utilizați manualul , pag. 90.

5. Notați:

a) cele mai importante porturi de pe glob (manual, pag. 91).

b) denumirea a zece porturi specializate în activități complexe (de transport, depozitare și redistribuire de materii prime și produse finite). Utilizați manualul , pag. 91-92.

6. Transcrieți pe caiete informațiile din manual, pag. 92, despre sistemul de transport fluvial Dunăre-Main-Rhin.

7. Precizați aeroporturile cu cel mai mare trafic (mil. pasageri, de la pag. 93, manual), apoi observați poziția geografică a acestora pe harta politică a lumii, pag. 8-9.

C.2.Comerțul sau desfacerea mărfurilor, cunoscute și sub denumirea de schimburi de produse se prezintă sub forma *comerțului interior* și a *comerțului exterior (internațional)*.

a)Comerțul interior reflectă în mare măsură puterea de cumpărare a populației: în statele în dezvoltare predomină în schimburile de produse, cele din categoria agro-alimentare, textile, încălțăminte, iar în statele dezvoltate economic este o balanță între produsele de bază, enumerate anterior și cele din categoria: mașini, cosmetice, electronice și electrocasnice, bijuterii, etc.

b)Comerțul exterior sau schimburile internaționale reprezintă o activitate cu o creștere mare cu cât ne apropiem de prezent.

La nivel mondial se disting:

- poli ai exportului de mărfuri prelucrate
- poli ai exportului de materii prime

La nivelul acestora se deosebesc fluxuri de produse dominante rezultând adevărate piețe mondiale, precum: piața mondială a grâului, piața mondială a zahărului, piața mondială a petrolului, piața mondială a produselor electronice și electrotehnice, piața mondială a autovehiculelor, piața mondială a aluminiului.

Fișa de lucru nr.5

1. Notați patru poli ai:

- a)-exportului de mărfuri prelucrate
- b)-exportului de materii prime

Utilizați informațiile din manual, pag. 94.

2. Menționați, trei mari exportatori, reprezentanți ai pieței mondiale a:

- a) grâului; (manualul , pag. 95).
- b) zahărului; (manualul , pag. 95).
- c) petrolului; (manualul , pag. 95).
- d) produselor electronice și electrotehnice; (manualul , pag. 95).
- e) automobilelor; (manualul , pag. 96).

C.2.Turismul, considerat modalitate plăcută și confortabilă de petrecere a timpului liber este o activitate economică din care se obțin venituri importante în multe state europene precum: Italia, Spania, Franța, Grecia, Marea Britanie, etc.

Resursele turistice sunt:

-*naturale* , precum potențialul turistic al reliefului (ex. masivele montane), al rețelei hidrografice (ex: fluviul Dunărea), al vegetației și faunei (ex: peisajul de pădure), etc.

-*antropice*, realizate de om, cum sunt de exemplu monumentele istorice, muzeele, etc.

Formele de turism sunt: balnear-maritim, montan, de cură balneară, de vânătoare și pescuit, cultural – istoric, comercial- expozițional, cu prilejul unor festivaluri, sportiv, cu prilejul unor reuniuni și congrese, de afaceri.

Marile zone turistice ale Terrei sunt:

*Litoralul Mării Mediterane și al Atlanticului de Est

*Europa Central-Nordică

*America de Nord

Fișa de lucru nr.6

1.Precizați câte trei țări sau regiuni reprezentative pentru formele de turism:

a)balnear – maritim

b)montan

c)de cură balneară

d)cultural – istoric

e)sportiv

Utilizați informațiile din manual, pag. 98-99.

2. Notați informațiile din manual referitoare la marea zonă turistică, Litoralul Mării Mediterane și al Atlanticului de Est. (pag.100, manual).

3. Menționați atracțiile turistice românești care se înscriu în Patrimoniul mondial UNESCO. Utilizați informațiile din manual, pag. 101.

ANSAMBLURI ECONOMICE ȘI GEOPOLITICE ALE LUMII

Gruparea statelor după diferite criterii reprezintă o caracteristică a lumii în prezent. Statele se grupează după criterii politice, economice, militare, etnice, etc.

România este membră a:

-Organizației Națiunilor Unite (ONU) din anul 1955, gruparea militară, politică și economică cea mai importantă din lume.

-Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO), din 2004 , grupare militară și poitică, care include state din America de Nord și Europa.

-Uniunii Europene (UE) din data de 1 ianuarie 2007, gruparea economică și politică, cu rolul cel mai important în economia mondială.

*****Fișa de lucru nr.7*****

1. Notați informațiile din manul, pag 104, referitoare la Organizația Națiunilor Unite (ONU).

2. Urmărind legenda hărții referitoare la Uniunea Europeană din manual, de la pag. 107, menționați statele care au aderat la uniune în fiecare val de aderare, apoi completați cu capitalele corespunzătoare fiecărui stat , utilând harta de mai jos:

a) anul 1951:

b) anul 1973:

c) anul 1981:

d) anul 1986:

e) anul 1995:

f) anul 2004:

g) anul 2007:

Ex: a) anul 1951: Italia (cap. Roma), Franța (cap. Paris), Germania (cap. Berlin), Belgia (cap. Bruxelles), Olanda (cap. Amsterdam), Luxemburg (cap. Luxemburg).

Aveți în vedere:

- să utilizați manualul primit de la școală, Manual de Geografie, clasa a X-a, autor Neguț S. și colab., Ed. Humanitas Educațional
- să notați în caiete informațiile din acest suport de curs. Caietul va fi adus prima dată când veți veni fizic la școală
- să rezolvați fișele de lucru, întrucât acestea reprezintă modalitatea de evaluare
- să trimiteți înapoi doar rezolvarea fișelor, pe foi de caiet. Veți scrie numele, prenumele, clasa și data, pe fiecare fișă rezolvată.

Bibliografie

Manual de geografie, clasa a X-a, Neguț S. și colab. , Ed. Humanitas Educațional

Manual de geografie, clasa a X-a, Mîndruț O. , Ed. Corint

Manual de geografie, clasa a XII-a, Tufescu V. și colab. , EDP

<https://www.manuale.edu.ro/>

<https://en.wikipedia.org/>

<https://www.worldometers.info/world-population/>

<http://www.profudegeogra.eu/>